

Rīgā, 2021. gada 2. jūlijā
Nr. 3.4./2021-29

Valsts kanceleja
Inese Kuške, Inese.Kuske@mk.gov.lv
Zane Legzdina, Zane.Legzdina@mk.gov.lv

Par priekšlikumiem Nacionālajam atvērtās pārvaldības rīcības plānam 2022–2025

“Sabiedrība par atklātību – Delna” (Delna) Latvijas Piektajā nacionālās atvērtās pārvaldības rīcības plānā (2022–2025) aicina turpināt jau iesāktās rīcības plāna apņemšanās, pie kuru ieviešanas esam strādājuši līdz šim, un lielākoties tikai konkretizēt ar to ieviešanu saistītās aktivitātes. Līdz šim esošais divu gadu laika rāmis nav ļāvis daļu no aktivitātēm pilnvērtīgi īstenot.

1. Publisko iepirkumu un līgumu atklātība

Šajā jomā būtu jāveic integritātes paktu popularizēšanas aktivitātes un izglītojošais darbs sabiedrībā (gan NVO, gan publisko iepirkumu veicēju pusē, tajā skaitā pašvaldībās). Par piemēru var ņemt Delnas un Transparency International 2021. gadā izdoto ceļvedi, kurā skaidrots, kas ir integritātes pakti, kā tos pielietot un kāds ieguvums no tiem ir sabiedrībai. Lai gan Latvijai šobrīd nav finanšu līdzekļu, ko atvēlēt integritātes paktu īstenošanai, sabiedrības un publisko iepirkumu veicēju informētība par šo kontroles instrumentu ir zema, un to ir nepieciešams palielināt.

Tajā pat laikā ir jāturpina darbs arī pie digitāla iepirkumu risku izvērtēšanas rīka. Delna līdz šim ir darbojusies pie prototipa Opener.ee, ar kā palīdzību iespējams veikt iepirkumu risku izvērtēšanu.

2. Informācijas atklātībai nozīmīgu datu kopu atvēršana

Jau līdz šim esam panākuši būtisku progresu datu atvēršanā un vēlamies turpināt iesāktos, īpaši pievēršoties politiskās integritātes jomai un strādāt, lai politisko partiju finanses un ziedojumi partijām būtu pieejami atvērto datu formātā. Delna ir attīstījusi jaunu mājaslapas “Deputāti uz Delnas” versiju, kas satur interaktīvā veidā pieejamu informāciju par politisko organizāciju finansējuma avotiem un 13. Saeimas deputātu deklarētajām interesēm. Darbs šajā virzienā būtu jāturpina, kā arī jāpārskata KNAB iespējas padarīt lietotājam draudzīgu politisko partiju finansējuma datubāzi. Tāpat nepieciešams vērtēt, kā padarīt sabiedrībai pieejamāku informāciju par politisko partiju biedriem un politisko partiju apvienībās ietilpstošām partijām.

3. Interesu pārstāvēniecības un lobēšanas atklātība

Jāsniedz atbalsts 13. Saeimai lobēšanas regulējuma pieņemšanā īpaši jāparedz, ka tālāk būs jāveic sabiedrības izglītošanas darbs, lai šo regulējumu iedzīvinātu un veidotu regulējumam atbilstošu lobēšanas kultūru.

Nepieciešams pievērst uzmanību jautājumam par dažādu valsts portālu un datu bāzu savstarpējo integrāciju. Piemēram, attiecībā uz potenciālu informācijas atklāšanas portālu par lobēšanas aktivitātēm un vienotā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portālu.

4. Atvērtā pārvaldība pašvaldībās

Pievēršot uzmanību pēdējo gadu un it īpaši šī gada zemajai aktivitātei pašvaldību vēlēšanās, būtu nepieciešams labāk izprast pašvaldību vēlēšanu vēlētāju aktivitāti ietekmējošus faktorus. Jāaktualizē iedzīvotāju līdzdalības iespējas pašvaldībās, ņemot vērā situāciju, kas ir izveidojusies pēc administratīvi teritoriālās reformas. Pašvaldību atvērtības un caurskatāmības veicināšanai, organizācijas PROVIDUS un Delna īsteno projektus, kuru mērķis ir veicināt atklātību un labu pārvaldību pašvaldībās.

Iedzīvotāju iesaistīšana un līdzdalība pašvaldības darbā, ir nozīmīga atvērtības un aktivitātes iespēja, tādēļ ierosinām, ka līdzdalīgu budžetēšanu nepieciešams ieviest arvien lielākā skaitā pašvaldību.

5. Kvalitatīva sabiedrības iesaiste reformu procesos un sabiedrībai aktuālu jautājumu risināšanā

Delna ir gatava arī turpmāk atbalstīt Latvijas Pilsoniskās alianses un domnīcas PROVIDUS centienus, kas vērsti uz godīgas un jēgpilnas sabiedrības līdzdalības veicināšanu. Tāpat nepieciešams izvairīties no sabiedrības līdzdalības un pilsoniskās aktivitātes slāpēšanas, ko varētu izraisīt nepārdomāti izstrādāts lobēšanas regulējums.

6. Korupcijas novēršanas pasākumi

Nepieciešams nodrošināt sabiedrības iespēju kontrolēt amatpersonu interešu konfliktus, nesamazinot atklātības līmeni par augsta līmeņa amatpersonu deklarācijām. Jāturpina veikt apmācības interešu konflikta un korupcijas jomā. Tāpat jāseko līdzi GRECO 5. kārtas rekomendāciju ieviešanai.

Delna ir gatava aktīvi iesaistīties tālākajā Latvijas Piektajā nacionālās atvērtās pārvaldības rīcības plāna (2022–2025) izstrādē, kā arī īstenošanā.

Ar cieņu

Inese Tauriņa

Biedrības "Sabiedrības par atklātību – Delna" direktore